

CHAPTER «PEDAGOGICAL SCIENCES»

INNOVATIVE PRACTICES IN TEACHING ENGLISH TO STUDENTS IN THE DIGITAL ENVIRONMENT OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Liudmyla Lysenko¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-436-8-4>

Abstract. The article investigates the content of innovative practices and the role of digital technologies in teaching English to higher education students. The research topic is important in view of the need to ensure quality learning, teaching and use of English in higher education institutions. The issue of introducing innovative practices to form students' need to learn English and master it as a means of communication, cognition, self-realization and social adaptation in a multicultural world is relevant. It is based on the awareness of the importance of learning English as a means of communication and cognition in the modern world, increasing students' competitiveness in the course of economic and social European integration.

The purpose of the study is to analyze innovative practices for teaching English to students in the digital environment of a higher education institution. In accordance with the purpose, the following tasks were solved: 1) to define the content of innovative practices for teaching English; 2) to highlight the theoretical and methodological aspects of implementing innovative practices and digital technologies in teaching English at university; 3) to summarize

¹ Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Germanic Languages, Foreign Literature and Teaching Methodology, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5732-6317>

domestic and foreign innovative practices for teaching English to students in the digital environment of a higher education institution.

The subject of the research is innovative practices in teaching English to students. The research methodology was based on the analysis and synthesis, generalization of scientific and methodological literature, government documents, concepts; periodicals, pedagogical publications, Internet resources to systematize the modern pedagogical experience of domestic and foreign higher education institutions on innovative practices in teaching English to students; testing, self-analysis and self-assessment in the study of the disciplines "Practice of Oral and Written Speech", "English For Special Purposes", "Methods of Teaching English", "Technologies of Teaching English".

Results of the survey identified the following innovative practices in English language teaching: online platforms allow the use of mobile applications and web platforms to organize interactive exercises, video lessons, testing, and communication with native speakers; virtual reality aims to create an immersive environment where students are engaged in virtual travel, communication, etc.; gamification involves the use of gaming tools to engage students and stimulate active learning; collaboration and real-time communication uses cloud services to collaboratively create and edit texts, video or audio materials; adaptive learning takes into account the individual needs and learning pace of each student, ensuring optimal learning.

Practical implications. The practical significance of the results involves the effective use of digital technologies to improve the process of teaching English. The identified innovative digital technologies can be used in teaching English to students.

Value/originality. The value of the work is that the introduction of the experience of using innovative digital technologies in the educational process improves the quality of English language teaching and contributes to the development of professional language competencies of higher education students.

1. Вступ

На сучасному етапі розвитку освіти України важливою є інтеграція у глобальне освітнє співтовариство, що призводить до переосмислення методологічних принципів наукового вивчення педагогічної реально-

сті, освітніх систем і моделей навчання англійської мови. Актуальність роботи зумовлена стрімким розвитком технологій і вимогами до професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті вивчення англійської мови. Нині заклади вищої освіти України активно співпрацюють з іноземними партнерами, реалізують спільні міжнародні проекти, студенти навчаються за програмами академічної мобільності, проходять практику й стажування за кордоном. Відтак впровадження інноваційних практик у навчання англійської мови у цифровому середовищі стає нагальною потребою у сучасній освітній парадигмі. Саме цифрові технології стають засобом для ефективного та інноваційного навчання, забезпечують доступ до різноманітних навчальних ресурсів, збільшують інтерактивність освітнього процесу. Такий підхід дозволяє індивідуалізувати навчання, врахувати потреби всіх студентів, що є важливим в освітньому середовищі. Використання цифрових технологій сприяє активному навчанню, стимулює розвиток фахових компетентностей, комунікативних навичок, критичного мислення, необхідних для успішної кар'єри. Інноваційні практики є складником сучасної освітньої стратегії, що забезпечує якісне навчання англійської мови у цифровому середовищі університету.

Актуальність зазначеної проблеми засвідчено у законодавчих документах: програмі Європейського Парламенту «Цифрова Європа: 2021–2027 рр.» (2018), Концепції розвитку англійської мови в університетах (2019), Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти в Україні (2019), Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2020), Методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України» (2023), проєкті Закону про застосування англійської мови в Україні (2023) тощо.

Зокрема, у затверджених МОН України методичних рекомендаціях [7] зацентровано увагу на необхідності забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти для успішного результату. Йдеться про «формування у студентів потреби вивчення англійської мови з оволодінням нею як засобом спілкування, пізнання, самореалізації та соціальної адаптації

в полікультурному світі на основі усвідомлення важливості вивчення іноземних мов, насамперед англійської, як засобу спілкування і пізнання в сучасному світі, підвищення своєї конкурентоспроможності під час економічної та соціальної євроінтеграції» [7, с. 2].

Мета дослідження: аналіз інноваційних практик для навчання студентів англійської мови у цифровому середовищі закладу вищої освіти.

Завдання дослідження:

1. Визначити зміст інноваційних практик для навчання англійської мови.
2. Розкрити теоретико-методологічні аспекти впровадження інноваційних практик і цифрових технологій у навчання англійської мови в університеті.
3. Узагальнити вітчизняний і зарубіжний досвід реалізації інноваційних практик у навчанні студентів англійської мови в умовах цифрового середовища закладу вищої освіти.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка здобувачів вищої освіти.

Предмет дослідження: інноваційні практики у навчанні студентів англійської мови.

Під час виконання завдань використано комплекс методів дослідження: аналіз і синтез, узагальнення науково-методичної літератури, державних документів, концепцій; періодичних педагогічних видань, інтернет-ресурсів для систематизації даних сучасного педагогічного досвіду вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти з інноваційних практик у навчанні студентів англійської мови; тестування, самоаналіз і самооцінювання при вивченні дисциплін «Практикум усного і писемного мовлення», «Англійська мова за професійним спрямуванням», «Методика навчання англійської мови», «Технології навчання англійської мови» для отримання результатів дослідження.

2. Теоретико-методологічні аспекти впровадження інноваційних практик і цифрових технологій для навчання англійської мови в університеті

У кожному дослідженні має бути визначений відповідний методологічний підхід, який допоможе отримати достовірні результати та зробити об'єктивні висновки. З погляду філософії методологія визначається трьома способами: 1) Методологія – це сукупність усіх методів, що використовуються в певній науці. Отже, методологічне

завдання зводиться до того, що можна вирішити за допомогою цих методів. 2) Методологія – це сукупність фундаментальних, переважно світоглядних, принципів і наукових положень, які застосовуються для вирішення складних теоретичних і практичних проблем. Мета методології – визначити позицію дослідника, гарантувати правильний підхід до явища і, загалом, спрямовувати теоретичну і практичну діяльність. 3) Методологія – це вчення про метод, спеціальна теоретична галузь дослідження самопізнання науки, розроблена для з'ясування природи і змісту наукового методу та підвищення його ефективності [14].

Вплив методології на розвиток педагогіки зумовлений низкою чинників. Педагогіка все більше спирається на дослідження в різних галузях знань, якісно і кількісно розвивається, постійно збагачується і розширює свій предмет. Тому важливо свідомо, коректно і надійно контролювати це зростання, що безпосередньо залежить від методологічного осмислення кожного важливого явища. Методологія в педагогічних дослідженнях дуже важлива, оскільки вона надає педагогічним дослідженням наукової цілісності, системності, ефективності та практичної спрямованості [9].

Фундаментальною особливістю методологічного підходу є те, що він поєднує в собі не лише певний набір принципів і теоретичних положень, а й відповідні методи діяльності. Концептуально-теоретичний сукупність базових і вихідних концептуальних положень, ідей і принципів, які – є гносеологічною основою діяльності, організованої з позицій і в межах даного підходу, і становлять суть його змісту.

Ю. Завалевський виділяє основні положення системного, синергетичного, особистісно-діяльнісного, аксіологічного, ресурсного та компетентнісного підходів до методологічної основи розвитку конкурентоспроможності особистості. Розгляд цих підходів як методологічного підґрунтя вивчення проблеми конкурентоспроможності особистості дозволив науковцям виокремити три напрями у своїх дослідженнях: 1) положення про розвиток особистості; 2) положення про самореалізацію особистості, зокрема професійно-педагогічну самореалізацію вчителя; 3) положення про інноваційну діяльність на основі інтеграції підходів у системі формування конкурентоспроможності вчителя [4].

У цій роботі підхід визначається як вихідне положення для організації діяльності, спрямованої на аналіз інноваційних практик навчання

англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти. Серед таких методологічних підходів ми обрали культурологічний, системний, технологічний та компетентнісний підходи. Вони відповідають меті та логіці нашого дослідження.

Для нашого дослідження культурологічний підхід становить науковий інтерес. Це пов'язано з тим, що культурологічний підхід допомагає підготувати гармонійну, морально і духовно розвинену особистість, здатну жити і творити в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій.

На думку науковців, культурологічний підхід в освітній діяльності – це бачення людини з позицій концепції культури, яка розглядає людину як вільну й активну особистість, здатну до самовизначення через спілкування з іншими особистостями і культурами у світі сучасного життя (малий культурний час) та інших часів (великий культурний час). Це дозволяє сприймати людину як особистість [9; 12].

Результатом культурологічного підходу має стати «культурне зростання» індивіда, освоєння культурних цінностей, розвиток креативності, освіченості особистості, здатної в момент інтенсивного діалогу з культурним артефактом зберігати всі «старі» смисли культури і водночас формувати нові, ще невідомі світові смисли. Згідно з цим підходом, місце людської діяльності, де відбувається створення і сприйняття твору, тобто буття людини, називається культурою [14].

Застосування культурологічного підходу як методологічної основи вивчення інноваційних практик навчання англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти є актуальним. Це зумовлено необхідністю повернути теорію і практику освіти в контекст культури та переосмислити стратегічну мету освіти: розвиток особистості як культурної людини.

Людина розвивається не лише у під час засвоєння культури, але й додаючи до неї нові елементи, тим самим даючи їй можливість удосконалюватися і розвиватися. Культура – це історичний процес створення нових, досконалих смислів і почуттів, а засвоєння культурних цінностей – це зростання людини і формування її особистості. Людина культури сприймається як носій, що об'єднує і гармонізує загальну й особисту культуру, різнобічно розвинена особистість, яка засвоює національний і загальнокультурний досвід попередніх поколінь і живе за гуманістичними прин-

ципами, тип особистості, основні характеристики якої визначають міру її свободи, гуманності, духовності і життєтворчості [9; 14].

Специфіка системного підходу як методологічної основи наукового дослідження виражається у вивченні закономірностей і механізмів, які містять складні об'єкти і їх окремі частини та особливості їх внутрішніх і зовнішніх зв'язків, що дозволяє розкрити сутність досліджуваної системи в цілому [1; 8].

Системний підхід акцентує увагу на важливості для дослідників і практиків аналізувати життєві явища як системи з певною структурою і власними функціональними законами. Зміст системного підходу полягає в тому, що відносно самостійні компоненти слід розглядати не ізольовано, а в їх взаємозалежності, розвитку. Такий підхід дає змогу виявити інтегративні системні та якісні характеристики, які не притаманні компонентам системи. Діяльнісний, функціональний та історичний аспекти системного підходу вимагають комплексного застосування низки дослідницьких принципів, таких як історизм, конкретність, врахування всебічних зв'язків і розвитку [8; 11].

Виходячи з того, що інноваційні практики навчання англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти є сукупністю елементів, які взаємодіють та об'єднані спільною метою, системний підхід у цій роботі полягає у визначенні комплексності та цілеспрямованості його функцій.

Результатом застосування системного підходу в реальному вирішенні проблеми є представлення змісту навчання англійської мови в інтеграції психолого-педагогічного, професійного, інформаційного та комунікативного компонентів.

У широкому розумінні технологія – це сукупність знань про способи та засоби реалізації процесів, що призводять до якісних змін у певному предметі. У своїй роботі ми розуміємо технологію як структурований, системний, належним чином організований і активний процес, який забезпечує безумовно комфортні умови для студентів і викладачів, гарантує досягнення заздалегідь визначених цілей.

Технологічний підхід до вирішення дидактичних завдань впроваджується з метою підвищення якості та ефективності освіти. Цей підхід виявляється у цілеспрямованому, організованому та прогнозованому педагогічному впливі на освітній процес. Технологія нав-

чання – це сукупність засобів навчання та розвитку, які забезпечують успішну реалізацію освітніх цілей [10], технологічний підхід до побудови освітніх процесів включає управління навчанням, спрямоване на досягнення програмних результатів навчання.

У контексті нашого дослідження важливо підкреслити, що більшість науковців визначають освітню технологію як цілісну педагогічну систему, що включає цілі, зміст, методи, засоби та сукупність дій суб'єкта або об'єкта освітнього процесу. Тому, залежно від рівня застосування в освітньому процесі, технології можна поділити на загальнопедагогічні (застосовні до всіх дисциплін), предметнометодичні (необхідно враховувати особливості вивчення конкретного предмета), локальні або внутрішньопредметні (конкретної теми чи проблеми, конкретного класу з орієнтацією на особливості виду діяльності), модульні та локальні мезотехнології та мікротехнології.

У цьому контексті слід зазначити, що окремі освітні технології в межах навчальної дисципліни можуть бути реалізовані як часткові технології навчання прикладних методів. Це пояснюється тим, що метод – це система технологій, об'єднаних певною логікою. Системи методів є основою освітньої технології, і якщо активна пізнавальна діяльність студентів спрямована на заплановані освітні результати, то вони стають засобом технологізації навчання.

У цій роботі технологічний підхід використовується при аналізі інноваційних практик навчання англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти. Серед багатьох освітніх технологій відібрано та об'єднано ті, що є поширеними у практиці вищої освіти. Це модульні освітні технології (ігрові технології), системні освітні технології (знання, досвід) та локальні освітні технології (проекти, кейс-технології, тренінги, коучинг, портфоліо тощо).

Освіта є якісною і продуктивною, якщо зміст меінновацій в університетах орієнтований на заплановані позитивні результати і гарантує реалізацію взаємопов'язаних і узгоджених технічних дій у професійній підготовці студентів. З цього погляду, технічний підхід містить логічну послідовність взаємопов'язаних етапів:

1) чітке формулювання освітніх, розвивальних і виховних цілей, визначення предмета з урахуванням його деталізації, педагогічного, соціокультурного і діяльнісного змісту та запланованих результатів;

2) добір тематичних дидактичних матеріалів та проектування організаційної моделі, найбільш доцільних форм, методів і педагогічних технологій у проведенні заняття відповідно до визначених цілей;

3) керівництво процесом навчання англійської мови через поетапну реалізацію поставлених завдань і досягнення позитивних результатів;

4) оцінювання результатів та коригування форм, методів і засобів навчання відповідно до показників досягнення поставлених завдань;

5) оцінювання та аналіз результатів навчання англійської мови [2].

Складниками інноваційних практик навчання англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти мають бути не лише зовнішні показники рівня професійної підготовки студентів та інші навчальні досягнення, а й їхні внутрішні пізнавальні потреби, особистісне становлення, ціннісні орієнтації та пізнавальний досвід через ефективне використання існуючих методів, перспективних освітніх технологій. Слід зазначити, що метою має бути залучення студентів до активної навчально-пізнавальної діяльності задля досягнення кінцевого результату.

У нашому дослідженні компетентнісний підхід є практичною тактикою, що допомагає майбутнім фахівцям вивчати англійську мову. З погляду сьогодення, як показує світова практика, впровадження компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців є одним із головних викликів для освіти. Це пов'язано з тим, що ринок праці вимагає вже не знань як таких, а вміння використовувати знання та навички в контексті конкретної професійної діяльності. На відміну від традиційного підходу до визнання кваліфікацій, компетентнісний підхід визначає не лише вимоги до змісту освіти (що повинні знати, вміти та володіти випускники закладів вищої освіти у своїй професійній сфері), а й вимоги до поведінкової складової (здатність використовувати знання, вміння та навички для розв'язання професійних завдань).

Компетентнісний підхід означає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) компетентностей особистості та предметних компетентностей. Результатом цього процесу є формування загальних компетентностей особистості. Ці характеристики мають формуватися впродовж усього процесу навчання і включають знання, уміння, навички, ставлення, досвід і поведінкові моделі особистості. Компетентнісний підхід в освіті узгоджу-

ється з особистісно-орієнтованим підходом та діяльнісним підходом до навчання, оскільки пов'язаний з особистістю майбутнього професіонала і може бути застосований та перевірений лише під час виконання певного набору дій [5; 11; 15].

Сутність компетентнісного підходу полягає у зміщенні акценту з процесу формування системи знань, умінь і навичок на розвиток компетентності особистості, що відповідає вимогам модернізації освіти в Україні та сучасному підходу до цієї проблеми в європейських країнах.

З погляду компетентнісного підходу, для того, щоб майбутні фахівці могли на високому рівні знати англійську мову, слід посилити практичний і професійний аспект освіти, наприклад, враховуючи зміну співвідношення теоретичного навчання до практичної підготовки; більш повне оволодіння специфікою майбутньої професійної діяльності, збільшення питомої ваги курсів за вибором, збільшення питомої ваги позааудиторної діяльності та використання сучасних методів і засобів навчання.

Компетентнісний підхід у реалізації інноваційних практик навчання англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти передбачає можливість побудови індивідуальної освітньої траєкторії, яка враховує вихідний рівень кожного студента, його стиль навчальної діяльності, зорієнтованість на самостійну роботу і забезпечує розвиток у майбутнього фахівця професійної компетентності.

Аналіз інноваційних практик навчання англійської мови в цифровому середовищі закладу вищої освіти потребує уточнення сутності базових понять у контексті нашого дослідження.

Метою навчання англійської мови є набуття студентами комунікативної компетентності, яка дозволяє їм застосовувати знання, навички та вміння для вирішення конкретних комунікативних завдань у реальних життєвих ситуаціях та успішно оволодівати професійно зорієнтованою іншомовною компетентністю для подальшої спеціалізації та особистісного розвитку. Таким чином, навчання англійської мови є комунікативно-професійно зорієнтованим і спрямоване на набуття іншомовної компетенції для спілкування у сфері соціальної та повсякденної діяльності людини.

Практична мета навчання англійської мови передбачає формування у студентів лінгвістичної, комунікативної та країнознавчої компетенцій. Однією зі складників практичної мети навчання англійської мови

є комунікативна компетенція, тобто здатність сприймати і відтворювати мовленнєві звуки англійської мови відповідно до умов мовленнєвого спілкування.

Професійна спрямованість навчання англійської мови містить низку завдань для професійного розвитку студентів. До них належить засвоєння спеціалізованої лексики, розвиток комунікативної компетенції для професійного спілкування та формування незалежної думки на спеціалізовані теми. Основним і першочерговим завданням вивчення англійської мови є розвиток комунікативної компетенції студентів, тобто підвищення рівня комунікативної компетентності для спілкування між фахівцями з різних країн і різних галузей знань.

Професійна компетентність майбутнього фахівця розглядається як якісна характеристика особистості й містить у собі накопичення науково-теоретичних знань, зокрема спеціальних знань з відповідної спеціальності, професійних умінь і навичок, досвіду, наявність стійкої потреби в формуванні компетентності та інтересу до професійної діяльності за фахом.

Навчання англійської мови студентів університету розглядається через призму їхньої майбутньої професійної діяльності. Важливим завданням навчання англійської мови за професійним спрямуванням є розвиток професійної компетентності у сфері спеціалізованого та ситуативного спілкування, а також набуття сучасних фахових знань за допомогою іноземних джерел. У зв'язку з цим англійську мову можна розглядати у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні мовна компетенція складається з фонетичної, соціокультурної, соціолінгвістичної, дискурсивної та стратегічної компетенції; у вузькому розумінні – це достатній рівень мовної компетенції для іншомовного спілкування у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в типових ситуаціях.

Нині, за даними науковців, існує значна кількість варіантів визначення феномена інновація, однак дослідники застерігають: «якщо розглядати його застосування у викладацькій діяльності, можна використовувати визначення з економічного погляду – діяльність вважається інноваційною, якщо новий продукт приносить більший економічний ефект, ніж попередній, забезпечуючи підвищення конкурентоспроможності суб'єкта» [6; 13].

За твердженням К. Кумб, Л. Хіасат, інновацію у викладанні та навчанні англійської мови можна розглядати як нову методологію навчання, педагогічну теорію, методологічний підхід, техніку викладання чи оцінювання, навчальний або освітній засіб. Впровадження інноваційних технологій може призвести до кращого навчання та залучення студентів [17].

Однією з особливостей викладання іноземних мов, на думку Ю. Скарлупіної [13] є те, що сучасні студенти сприймають використання технологій як частину свого повсякденного життя і як норму соціальної поведінки (особливо спілкування в соціальних мережах, пошук інформації тощо). Тому вибір методів навчання англійської мови також має бути адаптований до потреб тих, хто навчається, і спрямований на практичне застосування набутих знань, умінь і навичок. Наявні відкриті освітні ресурси повинні забезпечувати не тільки урізноманітнити процес розвитку навичок аудіювання, читання, письма та говоріння, а й максимально наблизити їх до реальних життєвих ситуацій. Цього можна досягти завдяки використанню автентичних матеріалів, інтерактивних завдань, комунікативних і творчих навичок, вміння спілкуватися і створювати власний іншомовний контент.

3. Вітчизняні й зарубіжні інноваційні практики для навчання студентів англійської мови в умовах цифрового середовища університету

Запорукою успішної реалізації інноваційних практик є дослідження надбань української й зарубіжної вищої школи з питань професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті навчання студентів англійської мови.

З метою підвищення якості викладання англійської мови Міністерство освіти і науки України, враховуючи вітчизняну та міжнародну практику, рекомендує активно використовувати такі інноваційні форми навчання: 1) когнітивно-орієнтовані методи – інтерактивні методи навчання, семінарські дискусії, проблемне навчання (створення проблемних ситуацій), когнітивні карти, інструментальне логічне навчання, мозковий штурм; 2) діяльнісно-орієнтовані методи – метод проєктів, контекстне навчання, організаційно-діяльнісні ігри, комплексні завдання, симуляції, ігрове моделювання; 3) особистісно-орієнтовані методи – інтерактивне навчання.

Викладачам рекомендується мотивувати студентів до підготовки публікацій наукових результатів англійською мовою, участі у міжнародних наукових заходах, участі у професійних конкурсах та проєктах, організованих зацікавленими сторонами та програмах академічної мобільності.

Міністерство освіти і науки України у співпраці з Міністерством цифрової трансформації надають доступ і методичні рекомендації щодо використання онлайн-ресурсів для навчання англійської мови. Розглянемо їх перелік і зміст докладніше. Зокрема, онлайн-платформа Кембриджського університету Empower доступна для всіх українських університетів. Упроваджена в межах підтримки України Кембриджським університетом, Empower є одним із сервісів, запропонованих у рамках національної мовної програми Future Perfect, спрямованої на популяризацію англійської мови в Україні [7].

Платформа пропонує курси не для самостійного навчання, а за підтримки викладача для вивчення мови. Українські університети, незалежно від форми власності, можуть отримати доступ до платформи безкоштовно. Онлайн-ресурс містить курси Cambridge Empower від A1 до C1, загальні курси англійської мови для дорослих, студентів і старшокласників, які поєднують матеріал в аудиторії з індивідуальною практикою онлайн. Для вчителів і викладачів Cambridge English Power пропонує гнучкі методи викладання, які зорієнтовані на розвиток практичних навичок та передбачають активне залучення студентів.

Курс Cambridge Empower відрізняється від традиційних українських програм та підручників з англійської мови. Основний акцент робиться на розвитку продуктивних практичних навичок, таких як письмо та говоріння. Тому вчителі, які переходять на кембриджські курси, потребують спеціальної підготовки для викладання за матеріалами Кембриджу. Зокрема, таку підготовку пропонують International House Kyiv та Grade.

English Cambridge Empower дозволяє студентам відстежувати власний прогрес у вивченні англійської мови. Для цього їм потрібно завантажити додаток Quiz Your English, який базується на матеріалах курсу. Після реєстрації за посиланням студенти можуть проходити курс індивідуально. Такий ресурс є цінним для організації самостійної роботи для здобувачів вищої освіти.

При вивченні курсу «Методика навчання англійської мови» важливим є ознайомлення студентів з онлайн-ресурсами для навчання англійської мови. Так, е-платформа «Всеукраїнська школа онлайн» містить матеріали для дистанційного навчання з усіх дисциплін для учнів з 5 по 11 клас, а також курси за вибором та додаткові матеріали для класів. Вона включає розробку мобільних додатків, кабінет вчителя для створення власних курсів, кабінет класного керівника, функції оцінювання контенту, а також методичні рекомендації щодо використання електронних ресурсів та платформи у форматі змішаного навчання. Найсучасніші онлайн-ресурси для змішаного та дистанційного навчання, рецензовані матеріали, що відповідають державним освітнім стандартам. Всеукраїнська школа онлайн надає учням відеокomentarі, оцінки, тести та можливість відстежувати свій прогрес у навчанні. Викладачі забезпечені необхідними методиками та прикладами використання новітніх освітніх технологій. Функціонал платформи постійно вдосконалюється та розширюється.

Згідно з описом платформи, весь навчальний контент відповідає чинним освітнім програмам, а його якість перевірена Українським інститутом якості освіти. На платформі доступні такі навчальні матеріали: відеоуроки, тести з англійської мови. Платформа є комплексною і включає в себе уроки, перекладені жестовою мовою, та додаткові аудіодоріжки. Існує також мобільний додаток.

Інноваційною технологією навчання англійської є віртуальну реальність (VR). Цей новий тренд пропонує студентам унікальну можливість зануритися у світ англійської мови в захопливому середовищі. VR у вивченні англійської мови відкриває нові перспективи, надаючи студентам можливість взаємодіяти в змодельованому середовищі. Розглянемо деякі приклади використання.

Онлайн-платформи для вивчення англійської мови вже почали впроваджувати технологію віртуальної реальності для віртуальних класів і конференцій. Студенти можуть легко «переміщатися» з однієї точки в іншу і спілкуватися англійською з іншими студентами та викладачами, створюючи ефект занурення [6; 15; 20].

Занурення у спілкування в реальних життєвих ситуаціях. Вивчення мови в реальних життєвих ситуаціях завжди є важливою частиною вивчення нової мови і VR може створювати захоплюючі сценарії, такі

як поїздка в англomовну країну або ресторан, де студенти можуть взаємодіяти з персоналом, замовляти їжу і навіть проводити ділові зустрічі.

VR надає унікальну можливість розвивати навички говоріння та аудіювання. Студенти можуть випробувати цілий ряд реальних життєвих ситуацій, спілкуватись англійською мовою та реагувати на різні сценарії.

EnglishVR – один з провідних онлайн-ресурсів для вивчення англійської мови, успішно використовує технологію віртуальної реальності. Студенти можуть взаємодіяти в імерсивних середовищах, таких як віртуальні офіси, щоб покращити свої навички ділового спілкування.

Занурення в англomовний світ за допомогою VR відкриває нові перспективи для навчання та викладання. Це не просто технологічний тренд, а можливість перетворити процес навчання на захопливий та ефективний досвід.

Цікавим у контексті нашого дослідження є досвід впровадження технологій віртуальної реальності зарубіжними колегами [17; 19; 20]. Науковці пропонують проєкт «Віртуальні зв'язки: аудиторія як місце для міжкультурного навчання», метою якого є включення в реальну ситуацію спілкування між студентами з різних країн за допомогою електронної пошти. Цей проєкт був досить успішним з огляду на доцільно визначений «віртуальний навчальний трикутник» із двох груп у Німеччині та третьої – з Канади. Ефективність цього проєкту пояснюється тим, що одним кутом «віртуальний трикутник» входить в автентичне мовне середовище. Поява інформаційно-комунікаційних технологій значно розширила спектр можливостей для залучення носіїв мови до процесу навчання, причому із зануренням в автентичне мовне середовище. Щодо меж навчальної аудиторії дослідник зауважує: якщо взяти до уваги той факт, що за бажання простіше знайти носіїв мови, які перебувають у природному мовному середовищі, для інтеракції, то студенти в процесі навчання можуть віртуально вийти не лише за межі аудиторії, університету, місцевої громади, а й країни чи навіть континенту [20].

У контексті нашого дослідження великий інтерес викликає досвід застосування інноваційних методів навчання для формування й розвитку мовленнєвих компетентностей студентів у Сумському державному університеті. Викладачі кафедри іноземних мов Навчально-наукового

інституту бізнесу, економіки та менеджменту протягом кількох років під час роботи зі студентами I–IV курсів частину аудиторної і самостійної роботи організували з використанням інтерактивних онлайн-платформ і відкритих освітніх ресурсів. Автори проєкту пропонують оптимізувати освітній процес через використання новітніх цифрових технологій як елементу навчання. Використання відкритих освітніх ресурсів дозволить вирішити такі завдання: інтерактивні платформи можуть полегшити обмін матеріалами та надати більше часу для усного спілкування. Створення оригінального цифрового контенту заохочує до командної роботи, сприяє розвитку навичок письмової та усної комунікації і розвиває навички критичного мислення студентів [8, с. 77–83].

Останніми роками застосування хмарних технологій в системі освіти привертає увагу дослідників. Науковці досліджували можливості використання хмарних обчислень як платформи для інформатизації сучасної системи освіти; проаналізували онлайн-сервіси на основі хмарних обчислень для навчальних закладів, вивчали зарубіжний досвід створення хмаро орієнтованих середовищ у закладах освіти [2; 3; 6; 11; 15].

У контексті навчання англійської мови хмарні технології надають не лише доступ до навчальних ресурсів та програмних платформ для опанування, а й місце для розробки мультимедійних проєктів.

Існують значні можливості для розвитку ініціатив на основі хмарних технологій, спрямованих на підвищення рівня освіти в суспільстві. Лідером у цій сфері є Google Apps Education Edition від компанії Google.

Хмарна платформа Google Apps Education Edition [2] пропонує велику кількість інструментів, які студенти та викладачі можуть використовувати при роботі з Google Workspace for Education. Розглянемо можливості середовища Google у навчанні англійської мови.

Gmail – це повнофункціональний поштовий клієнт, який дозволяє користувачам обмінюватися миттєвими повідомленнями, використовувати голосовий та відеочат, надає мобільний доступ, а також захищає від вірусів та спаму. Ключовою особливістю цього поштового сервісу є його потужний алгоритм пошуку в електронній пошті: Завдяки складній структурі ієрархії повідомлень Gmail можна переглядати повідомлення в контексті, а якщо на надіслане або отримане повідомлення є відповідь, Gmail автоматично відображає її в хронологічному порядку разом з оригінальним повідомленням. Такий ланцюжок повідомлень

дозволяє відстежувати всі повідомлення та продовжувати дискусію в одному місці.

Календар Google – це насамперед веб-інструмент управління та планування. Створення календаря студентської та педагогічної діяльності, планування роботи над будь-яким проектом, спільний доступ до календарів для створення та перегляду розкладу занять, проведення консультацій – ось деякі приклади того, як Google Календар може бути використаний в освітньому процесі. Хмарний пошук Google – це веб-сервіс, який дозволяє користувачам шукати та знаходити матеріали в основних службах G Suite, а також надає корисну інформацію та інструкції. Google Диск – хмарне середовище, що включає в себе набір вебінструментів для зберігання та передачі файлів різних форматів і перегляду відео.

Google Документи – вебсервіс, що дозволяє користувачам створювати, редагувати, експортувати та ділитися текстовими документами з іншими [3]. Google Таблиці – вебсервіс, що дозволяє створювати, редагувати, експортувати та ділитися електронними таблицями з іншими користувачами [2]. Google Презентації – це веб-сервіс, який дозволяє користувачам створювати, редагувати, експортувати та ділитися онлайн-презентаціями з іншими.

Google Форми – інструмент, за допомогою якого можна легко і швидко планувати заходи, створювати опитування та анкети, а також збирати іншу інформацію [1; 3]. Сайти Google – це вебсервіс, який дозволяє користувачам створювати веб-сайти на домені G Suite Basic або на зовнішньому ресурсі. Користувачі можуть використовувати вебінструменти для створення вебсайту, яким потім можна поділитися з іншими групами користувачів або викласти у вільний доступ. Власник сайту вирішує, хто має право відвідувати сайт і редагувати його вміст.

Google Hangouts, Google Talk і Hangout Meet – це вебслужби, які дозволяють користувачам спілкуватися один з одним в режимі реального часу. Google Hangouts і Google Talk дозволяють користувачам обмінюватися текстовими повідомленнями з одним або декількома користувачами, здійснювати дзвінки. Hangouts Meet дозволяє користувачам організувати відеозустрічі з великою кількістю учасників. Адміністратори доменів G Suite можуть додавати або змінювати традиційні відеозустрічі Google Hangouts за допомогою розширених

функцій Hangouts Meet. Вони можуть вибирати, які сервіси доступні в їхньому домені, наприклад, дозволити розширені відеозустрічі [6].

Google Keep – це вебсервіс, який дозволяє користувачам створювати, організовувати, ділитися та співпрацювати над нотатками, списками та малюнками. YouTube – це відеохостинг, який дозволяє користувачам завантажувати, переглядати та коментувати відео. Активні користувачі сервісу створюють власні канали [3]. Google Maps – це набір додатків, створених на основі безкоштовного картографічного сервісу та технології Google. Сервіс складається з карт і супутникових знімків Землі. Високодетальні аерознімки доступні для багатьох регіонів, деякі з них можна переглядати під кутом 45° з усіх чотирьох куточків земної кулі. Також доступні зображення Місяця і Марса.

Blogger – корисний сервіс для ведення блогів, який дозволяє користувачам створити власний веб-сайт як місце для спілкування з іншими людьми, які мають спільні інтереси.

Google Планета Земля – це безкоштовний додаток від Google, який відображає віртуальну земну кулю. Користувачі можуть створювати власні мітки та накладати власні зображення на супутникові знімки (це можуть бути карти або більш детальні зображення з інших джерел) [1].

Google Групи – сервіс, який дозволяє користувачам брати участь в обговореннях і створювати власні групи. Google Академія – безкоштовна пошукова система, яка дозволяє користувачам здійснювати пошук повних текстів наукових публікацій у всіх форматах і дисциплінах [6].

Google Translate – безкоштовний сервіс, який дозволяє миттєво перекладати слова, речення та веб-сторінки з англійської на більш ніж 100 мов.

В освітньому процесі сервіси Google можна використовувати для інтерактивного спілкування безпосередньо зі студентами (електронна пошта, онлайн-спільноти, колективні сховища знань), спільного використання онлайн-додатків (календар, вебконференції, спільна робота з документами). Онлайн та офлайн матеріали, що надаються сервісами Google, дозволяють студентам та викладачам перевіряти правильність виконаних завдань та працювати над матеріалами у зручній швидкості та режимі, не виходячи з сайту.

Основними перевагами сервісів Google є: безкоштовність, простота використання, інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, наявність універсаль-

ного облікового запису для доступу до всіх сервісів, доступність на різних платформах (Windows, Android, iOS), підключення до Інтернету, доступність з будь-якого цифрового пристрою, підключеного до Інтернету, відсутність необхідності розгортання в хмарі [1; 3; 6]. Ці переваги були важливими для навчання студентів англійської мови і спонукали обрати сервіс Google у професійній підготовці майбутніх фахівців.

Google Apps Education постійно розширює свої сервіси для навчальних закладів, такі як Apps Marketplace [3]: придбання, впровадження та інтеграція веб-додатків, сумісних з Google Apps; Google Модератор – сервіс для створення категорій питань для обговорення; Google Apps Script – хмарна скриптова мова сценаріїв на основі JavaScript. Ці продукти можна використовувати для створення єдиної «хмари знань і навчання», але при цьому необхідно враховувати власні можливості організацій та учнів.

Для модернізації існуючих систем провідні компанії об'єднують власні можливості. Google, зокрема, запровадила інструмент інтеграції між Google Apps та Moodle, що дозволяє здійснювати єдиний вхід в обидві системи. Це рішення розробила компанія Moodle Rooms, яка розміщує систему Moodle у хмарі для закладів освіти, уникаючи таким чином витрат на хостинг системи власними силами.

Стрімкі зміни в українському суспільстві, модернізація системи освіти та досягнення в теорії і практиці викладання іноземних мов зумовили необхідність оновлення змісту та методів застосування інноваційних підходів до викладання іноземних мов за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. Значимо, що комп'ютерні технології у навчанні англійської мови технологія надають студентам доступ до нових джерел інформації, мотивують їх до здобуття знань іноземною мовою, підвищують ефективність самостійної роботи та відкривають нові можливості для творчості.

До методичних переваг навчання англійської мови з використанням мультимедійних засобів можна віднести те, що цей метод дозволяє забезпечити більш високий ступінь інтерактивності навчання, можливість вибору темпу і рівня завдань, а також швидкість засвоєння граматичних структур і накопичення словникового запасу. До технічних переваг цього методу можна віднести можливість використання інте-

рактивних відео та аудіо кліпів для навчання усного мовлення. Принцип наочності досягається за рахунок демонстрації схем, малюнків та малюнків за темою усного мовлення. Впровадження мультимедійних технологій створює необхідні умови для інтерактивного спілкування, яке нині є найважливішим елементом освітнього процесу. Мультимедійні технології дозволяють викладачам подавати інформацію абсолютно по-новому й ефективно, роблять її більш повною, цікавою і наближеною до досліджуваного комунікативного предмета. Мультимедійні технології також можуть бути використані для розвитку живої і більш цікавої розмовної практики.

Для студентів вивчення англійської мови з використанням мультимедійних технологій має певні переваги. Оскільки ці технології є інтерактивним, здобувачам освіти цікаво працювати з новими типами джерел інформації. Важливо також, що вивчення нової інформації за допомогою мультимедійних технологій відбувається в цікавій формі. Мультимедійні технології дозволяють студентам готувати і презентувати власні мініпроекти на комунікативні теми. Під час вивчення англійської мови студенти стикаються з низкою проблем, однією з яких є зниження мотивації до вивчення мови. У таких випадках варто використовувати інтерактивні технології, оскільки вони створюють необхідні умови для того, щоб студенти відчували себе успішними та інтелектуально компетентними. Інтерактивне навчання також включає в себе методи співпраці в процесі навчання. Успішне виконання завдання, поставленого перед всією групою, повністю залежить від здатності кожного студента творчо виконати завдання індивідуально, а також від того, наскільки кожен здобувач освіти візьме на себе відповідальність за виконання власного завдання. Ефективна співпраця та комунікація, спільне вирішення проблем, набуття навичок монологічного мовлення, відповідальність, критичне мислення та досягнення ключових результатів є важливими елементами цього типу навчання. Тому освітній процес має бути забезпечений з використанням інтерактивних технологій відповідно до його цілей та поставлених завдань.

Можливості інтеграції інтерактивних методів в освітній процес дуже різноманітні. На кожному етапі курсу доцільно використовувати різні методи, ідеї, імітаційні ігри тощо. Тип курсу та його місце в циклі лекцій з теми також відіграють дуже важливу роль. Групові

заняття залучають студентів до колективної творчої діяльності, змістовного спілкування та взаємодії, розподілу ролей між членами групи, взаємного навчання та взаємного управління. Особлива увага приділяється інтерактивному навчанню письма та читання. Інтерактивне навчання писемного мовлення у вищій школі має формувати та розвивати навички дискусії, аналізу та перехресного опитування. Сучасні моделі процесу читання фокусуються на інтерактивному зв'язку між читачем і текстом, що вивчається. Викладач презентує текст, організовує завдання, щоб допомогти студентам зрозуміти його (або побачити, наскільки вони його не зрозуміли), і просто контролює і коригує роботу з текстом і часом, пов'язаним з роботою над текстом. Тексти повинні бути підібрані правильно, а завдання повинні відповідати типу тексту, виду читання та рівню володіння мовою студентами.

Серед технологій, наявних у кращих освітніх практиках, ми розглядаємо різні проєктні технології, такі як ігрове проєктування, інтерактивні технології, технології розвитку навичок критичного мислення та ІКТ [5; 7].

Проєктні технології спрямовані на розвиток пізнавальних навичок, критичного мислення, творчого мислення, вміння самостійно конструювати знання, вміння орієнтуватися в просторах знань, вміння бачити, формулювати і вирішувати проблеми, методологічної компетентності та методологічної рефлексії, які є важливими у навчанні англійської мови. У фокусі уваги – проєктна діяльність. Проєктна діяльність втілює соціальні інновації як методологію такої практичної діяльності і, завдяки такому розумінню, дає можливість студентам набути комунікативних навичок [10].

Специфічними особливостями проєкту є тематична актуальність, гіпотези, мета і завдання, методика проєктування, теоретична і практична значущість проєкту. Разом з іншими дослідниками цієї проблематики, ми розширюємо категорію «проєкт» до широкого кола видів діяльності майбутніх магістрів освіти, включаючи науково-дослідницькі, практичні (практико-орієнтовані) проєкти, лінгвістичні, навчальні, методичні та ігрові проєкти. Аспекти проєктної діяльності присутні завжди, навіть якщо вони не виходять на перший план у процесі проєктування. Алгоритм проєктної діяльності вчені називають «проєктним циклом». У цьому циклі зв'язок між кінцевим результатом і початком роботи через рефлексивний аналіз замикає коло

діяльності та об'єднує процес проектування [11]. На думку науковців [13; 15; 20], інтеграція проектування та рефлексії – це цілісний процес формування когнітивних утворень, управлінських елементів і суб'єктності в соціально значущій діяльності. Це функціональний комплекс, який включає інтегративні процеси свідомого формування і робить метод проектів цінним інструментом розвитку методологічної культури майбутніх учителів [10].

У нашому дослідженні також було використано ігрове проектування. Під ігровим проектуванням ми розуміємо ігрову діяльність майбутніх фахівців, у якій від задуму до реалізації здійснюється ігровий проект (самостійно розроблені стратегії, програми дій, послуги тощо), що містить педагогічно творчі, суб'єктивні або об'єктивні інновації, реалізується під керівництвом викладача і представляється до захисту.

Хоча всі без винятку види проектів (інтелектуальні, лінгвістичні, сервісні, матеріальні, комплексні тощо) можуть бути використані у професійній підготовці майбутніх фахівців, у своїй роботі ми типізували проекти відповідно до специфіки майбутньої професійної діяльності та застосували такі види:

- прикладні проекти – передбачають узагальнення та систематизацію найважливіших категорій, понять, ідей, концепцій тощо із заданої теми на основі матеріалу зі спеціалізованої галузі;

- навчально-методичні проекти – розробка спеціалізованого контенту, пов'язаного з навчальними матеріалами та застосуванням педагогічних методів, прийомів і навичок;

- методичний проект – аналіз теми освітнього компонента та розробка методики діагностики навчальних досягнень;

- навчальні проекти – розробка оригінальних методів навчання або адаптація відомих методів навчання з використанням цифрових технологій [10].

Такі проекти передбачають аналіз стану проблеми, визначення теоретичного підходу, конкретних пропозицій і моделей, а також її вирішення в природних умовах освітнього процесу.

Проекти як технологія можуть бути представлені по-різному. Найбільш наочною і зрозумілою є розширена циклограма проектування. Завершення циклу діяльності (проекту) визначається трьома етапами: *етап проектування*: моделювання та план реалізації системи, що створюється; *технічна фаза*: реалізація системи; *рефлексивна фаза*: оцінка

впроваджені системи та визначення необхідності подальших модифікацій або ініціювання нового проєкту. Під час розробки та впровадження проєкту ці етапи слід розділити на кілька фаз (фаза ініціації, фаза розробки проєкту, фаза впровадження та фаза супроводу), які визначають дану освітню технологію. Перші дві фази можна об'єднати в діяльність під назвою «ініціювання проєкту», а останню фазу – в діяльність під назвою «реалізація проєкту».

Зрозуміло, майбутні фахівці зможуть розробляти проєкти, критерії оцінювання, організувати презентації в найбільш зручній для учнів формі – фестивалі, воркшопи, конкурси тощо, а також підтримувати активну участь учнів на всіх етапах реалізації освітніх і соціальних проєктів. Їм необхідно розвивати свої знання та навички в таких сферах, як підтримка активної участі студентів на всіх етапах освітніх і соціальних проєктів.

З огляду на це, ми розробили спеціальну методику управління проєктною діяльністю студентів. Для кожної дисципліни ми розробили тематику, вимоги, інструментарій, критерії оцінювання проєктів, зміст портфоліо та організацію процедури захисту, щоб керувати проєктною діяльністю студентів.

Захист проєктів організуємо у нестандартних формах, таких як конкурси-захисти, фестивалі, виставки, ярмарки та презентації. Ефективними виявилися також організація бальних оцінок проєктів, експертних груп та рольових («доповідач», «опонент», «суддя») процедур захисту.

Для забезпечення ефективності та результативності освітнього процесу важливим є правильний вибір інноваційних технологій. Для того, щоб зробити професійний вибір між різними технологічними елементами, педагогам необхідно усвідомлювати характерні риси сучасних технологій: 1) прогностичний характер полягає в тому, щоб вчасно підготувати людину до ефективного функціонування в соціокультурному середовищі, що постійно ускладнюється; 2) особистісно-орієнтований характер, заснований на суб'єкт-суб'єктних відносинах, свободі, індивідуальних уподобаннях, розширенні освітніх траєкторій, розвитку самореалізації, саморозвитку викладачів і студентів; 3) аналітичний характер стосовно інформаційних систем базується на сукупності знань та інформаційних систем, які виконують аналітичну та оціночну функції по відношенню до інших інформаційних систем; 4) акцент на

регуляції самостійної пізнавально-пошукової діяльності студентів на основі розвитку навичок самоспостереження, самоаналізу, рефлексії та самоосвіти; 5) визнання в закладах освіти системоутворювальними чинниками практичної трансформації системи освіти відповідно до сучасних викликів [6; 13; 15].

У підсумку зазначимо, що метод проєктів є однією з інноваційних методик, яка найкраще відповідає принципам особистісного підходу і стимулює мотивацію студентів до навчання. Освітні проєкти мають активний характер і розвивають розумові та творчі здібності, комунікативні навички, інформаційні навички (самостійний пошук матеріалів, їх аналіз, синтез та обговорення своїх ідей), уміння самостійно формулювати мету і завдання проєкту, визначати умови їх реалізації та результати проєктної діяльності. Розвиток здатності прогнозувати та оцінювати результати проєктної діяльності.

Використання кейс-технології у навчанні студентів англійської мови дозволило нам виявити низку переваг.

1. Оскільки будь-яка професійна діяльність складається з проблемних ситуацій, в яких фахівцям необхідно вирішувати різні професійні завдання, то за допомогою такої технології у студентів можна розвивати вміння позитивно та ефективно діяти в нестандартних ситуаціях.

2. Кейс-технологія є особливо ефективною для навчання дорослих, оскільки вона найкраще відповідає рівню та типу підготовки дорослих, їхній мотивації та бажанню швидко розвивати та модернізувати свої знання.

3. Кейс-технологія може бути органічно використана в поєднанні з іншими технологіями ізокрема традиційними, для надання слухачам обов'язкових і нормативних знань.

4. Кейс-технологія включена до переліку інноваційних методів навчання та рекомендована до використання на більшості напрямів підготовки, що підтверджує обґрунтованість даного дослідження [2; 5].

У наукових дослідженнях [1; 6; 8; 11; 16] представлено декілька дидактичних особливостей кейс-технології, які відрізняють її від інших методів навчання:

1. Кейс-технологія є специфічним типом технології аналізу досліджень, що поєднує організацію дослідницьким процесом з аналітичними процедурами.

2. Кейс-технологія – це колективне навчання, найважливішими компонентами якого є робота в групах (або підгрупах) та обмін інформацією між студентами.

3. Кейс-технологію в освіті можна вважати синергетичною, зміст якої полягає в підготовці процедур занурення групи в ситуацію, збільшення обсягу знань, обміну висновками тощо.

4. Кейс-технологія інтегрує техніки розвивального навчання, такі як процедури індивідуального, групового та колективного розвитку та формування різних особистісних якостей учасників.

5. Кейс-технологія є різновидом проєктної технології. Якщо в традиційних проєктних технологіях навчання процес вирішення проблем відбувається через спільну діяльність студентів, то в кейс-технології проблеми формулюються і шляхи їх вирішення досліджуються на основі кейсів, які одночасно виступають і як технічні завдання, і як джерело інформації для розуміння ефективних варіантів дій.

6. Орієнтація на успіх є однією з ключових у цій методиці, що сприяє формуванню в учасників стійкої позитивної мотивації та розвитку пізнавальної активності.

У процесі навчання англійської мови студенти мають можливість ділитися своїм досвідом та ідеями, тобто отримувати знання не тільки від викладача, а й один від одного. Такий підхід зміцнює впевненість у собі, у власних здібностях. Студенти активно слухають один одного і вчаться аналізувати власні ідеї. У процесі навчання майбутні фахівці повинні розвинути важливі навички сприйняття та розуміння будь-якої інформації з професійного погляду, самостійного прийняття рішень, оцінки можливих наслідків та вибору найкращого способу їх реалізації.

Залежно від цілей навчання англійської мови, можна використовувати кейси з різним змістом і структурою: кейси, що навчають аналізу та оцінюванню, кейси, що навчають вирішенню проблем і прийняттю рішень, а також кейси, що пояснюють проблеми, рішення і концепції загалом. Студенти працюють над кейсами на заняттях, у позааудиторний час та під час самостійної роботи. Дотримуючись рекомендацій науковців [3; 6; 8], для реалізації кейс-методу на заняттях ми використовуємо таку структуру: *рушійна фаза* – розробка змісту та структури кейсу, підготовка матеріалів та наочності; *основна фаза* – вирі-

шення кейсу: аналіз проблеми, описаної в кейсі, об'єднання студентів у творчі групи (за необхідності), організація роботи та обговорення результатів роботи в цілому; *рефлексивний аналіз* містить підсумковий виступ викладача, аналіз ситуації та варіантів прийняття рішень, організацію рефлексії навчальної поведінки студента, оцінювання та самооцінювання.

Аналіз, який представив студент, можна вважати задовільним за таких умов: студент проаналізував більшість проблем, які містить кейс; зробив власні висновки на основі інформації щодо ситуації, які відрізняються від висновків інших студентів; продемонстрував адекватні методи для оброблення інформації; складав документи, які за змістом та оформленням відповідають вимогам; наведені в результаті аналізу аргументи відповідають виявленим проблемам та зробленим висновкам, оцінкам і використаним аналітичним методам [13].

Отже, що ефективність інноваційних підходів до навчання англійської мови у вищій школі залежить від бажання та вміння викладачів використовувати позитивний досвід вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків у творчому підході до викладання.

Під час дослідження було враховано основні принципи розвитку цифрового середовища закладів вищої освіти – дотримання особистісно-творчого підходу, індивідуальна орієнтація (задоволення інтересів і потреб кожного студента в різних видах освітньої діяльності), технічна та програмна компетентність, свобода вибору власної освітньої траєкторії, культурна релевантність, інтерактивна взаємодія студентів з культурою та різноманітність джерел інформації. Як свідчить аналіз наукових досліджень [1; 3; 6; 10], інформаційне середовище закладів вищої освіти – це комплекс організованих, сучасних освітніх ресурсів з відповідним методичним, технологічним і технічним забезпеченням та необхідними умовами для організації і здійснення, управління та підвищення якості освітніх процесів на всіх рівнях. Такий підхід дозволяє компонентам освітньої сфери виступати чинниками, що впливають на розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця, які, враховуючи їх особливості, можуть мати опосередкований вплив на освітній процес та його результати.

У роботі О. Глазунової описано особливості створення єдиного інформаційного простору закладу освіти, побудованого на інтеграції

інформаційних даних в електронному середовищі, інформаційно-комунікаційних технологіях взаємодії. Цей простір об'єднує віртуальну бібліотеку повнотекстових електронних ресурсів, медіаматеріали, структуровані електронні навчальні курси, що використовуються на основі принципів нової системи освіти, середовище для колективної роботи, управління освітніми процесами тощо [10]. Правильно налаштоване середовище забезпечує:

- організацію комплексу заходів таким чином, щоб студенти могли самостійно засвоювати матеріал;
- застосування всіх сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі проведення різних видів навчальної діяльності, таких як інтерактивна взаємодія, моделювання об'єктів, явищ і процесів, функціонування лабораторій (віддалений доступ до віртуальних, реальних машин);
- використання мультимедійних технологій, гіпертекстових та гіпермедійних систем в освітньому процесі;
- діагностувати результати навчання студентів та рівень їхньої готовності до вивчення конкретних навчальних дисциплін;
- управління навчанням, моніторингу результатів навчальної діяльності, тренінгів, автоматизації процесу тестування, формування завдань відповідно до інтелектуального рівня, рівня знань, умінь і навичок та мотиваційних особливостей конкретного студента;
- створення умов для самостійної навчальної діяльності, самонавчання, саморозвитку, самоосвіти, самовиховання та самореалізації майбутніх фахівців;
- розвиток навичок командної роботи в телекомунікаційному середовищі та забезпечення управління інформаційними потоками.

У дослідженні враховано, що для того, щоб гарантувати якісну освіту студентам, інформаційне середовище покликане виконувати такі завдання [10]:

- управління системою: підготовка навчальних планів, програм, визначення вимог сфери навчання, організація роботи з розробки електронних навчальних курсів, організація навчального процесу;
- розробка курсу: викладачі використовують педагогічні навички та методи, а також створюють навчальні ресурси відповідно до педагогічної методології своєї спеціальності;

– навчання в системі: студенти вивчають курси індивідуально, отримують доступ до навчальних ресурсів та обирають найбільш зручний метод навчання відповідно до своєї навчальної програми та швидкості засвоєння матеріалу;

– управління навчанням в системі: викладачі керують виконанням завдань, тестів, координацією навчальної діяльності та наданням підтримки;

– моніторинг та аналіз освітнього процесу: викладачі, розробники та менеджери аналізують освітній процес, оцінюють його динаміку та відповідність програмі.

Отже, для потреб студентів доступні й електронні освітні ресурси, й програмні середовища, для досягнення успішності в навчанні. Побудована на основі хмарних технологій інфраструктура дозволяє найбільш ефективно реалізувати сервіси для забезпечення студентів освітніми ресурсами на сучасному рівні.

4. Висновки

Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що інтеграція у глобальне освітнє співтовариство вимагає переосмислення методологічних принципів наукового вивчення педагогічної реальності та моделей навчання англійської мови. Розвиток технологій та вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті вивчення англійської мови обумовлюють актуальність впровадження інноваційних практик у навчання. Цифрові технології забезпечують доступ до різноманітних навчальних ресурсів та підвищують інтерактивність освітнього процесу.

У результаті дослідження визначено такі інноваційні практики навчання англійської мови:

1) Онлайн-платформи дають змогу використовувати мобільні додатки та вебплатформи для організації інтерактивних вправ, відеоуроків, тестування та спілкування з носіями мови.

2) Віртуальна реальність має на меті створення імерсивного середовища, де студенти перебувають у віртуальних подорожі, комунікації тощо.

3) Гейміфікація передбачає використання ігрових засобів для залучення студентів та стимулювання активного навчання.

4) Співпраця і комунікація в реальному часі використовує хмарні сервіси для спільного створення та редагування текстів, відео- або аудіоматеріалів.

5) Адаптивне навчання враховує індивідуальні потреби та темп навчання кожного студента, забезпечують оптимальне засвоєння матеріалу.

Практичне значення результатів передбачає ефективне використання цифрових технологій для покращення процесу навчання англійської мови. Виокремлені інноваційні цифрові технології можуть бути використані у навчанні студентів англійської мови.

Цінність роботи в тому, що доведено використання інноваційних цифрових технологій в освітньому процесі покращує якість навчання англійської мови, сприяє розвитку важливих мовних компетентностей здобувачів вищої освіти у сучасному світі.

Список літератури:

1. Бондаренко О. М., Пучков І. Р. Розробка і застосування мультимедійних засобів навчання : методичні рекомендації для викладачів ВНЗ / за заг. ред. В. І. Сипченка. Слов'янськ : СДПУ, 2020. 46 с.
2. Дистанційні технології в освіті : збірник науково-методичних рекомендацій щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину / під ред. Ю. О. Бурцевої, Д. В. Малєєва. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. 95 с.
3. Дронь В. В. Google-сервіси в навчальній діяльності викладачів: методичні рекомендації. *Економіка в школах України*. 2019. № 4. С. 2–7.
4. Завалевський Ю. Сутність професійної компетентності вчителя в реалізації Концепції нової української школи. *Нова педагогічна думка*. 2017. № 1. С. 11–15.
5. Іць С. В. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами медіаосвіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. 2014. 280 с.
6. Кадемія М. Ю. Шевченко Л. С. Вебквест у професійній підготовці вчителя : навчально-методичний посібник. Вінниця : Планер, 2013. 147 с.
7. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України : Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.07.2023 за № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0898729-23#Text>
8. Методологія та методика формування мовленнєвих компетенцій у навчанні та оцінюванні іноземних мов: лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний аспекти: звіт про НДР (остаточний) / кер. Л. В. Гнаповська. Суми : СумДУ, 2021. 117 с.
9. Методологія, методика і методи організації науково-педагогічних досліджень. Методологія наукової діяльності : навч. посіб. / Д. В. Чернілевський та ін.; за ред. Д. В. Чернілевського. 3-тє вид., перероб. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2019. С. 216–241.

10. Морзе Н. В., Глазунова О. Г. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі. *Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання*. 2008. № 2(6). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/138>

11. Рейда О., Івлева К., Гулієва Д. Застосування сучасних інноваційних технологій у процесі навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей. *Український Педагогічний журнал*. 2021. № 2. С. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-2-96-102>

12. Романовський О. Г., Гриньова В. М., Резван О. О. Ментальні карти як інноваційний спосіб організації інформації в навчальному процесі вищої школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 64. № 2. С. 185–196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_64_2_18

13. Скарлупіна Ю. А. Відкриті освітні ресурси у викладанні іноземних мов. *Дослідження та впровадження в навчальний процес сучасних моделей викладання іноземної мови: лінгво-дидактичні, методичні та міжнародні перспективи* : збірник матеріалів конференції 18 березня 2019 р. Одеса : Одеський нац. університет імені І. І. Мечникова, 2019. С. 243–246.

14. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди / редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін. Київ : Абрис, 2002. 744 с.

15. Четверик В. К. Роль цифрових технологій у самостійному вивченні іноземної мови: переваги та недоліки. *Інформаційні технології в освіті та науці* : зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. Мелітополь ; Запоріжжя : ФОП Однорук Т. В., 2023. Вип. 13. С. 419–424. URL: <https://dSPACE.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11667>

16. Andreiko, L. V., Medvedovska, D. O., Skarloupina, Yu. A., Turchyna, T. V. Benefits of Information and Communication Technologies (ICT) for Developing Language Skills. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2021. № 48 (4). С. 13–18.

17. Coombe, C., Hiasat, L. Innovations in English Language Teaching and General Studies Education. In: Coombe, C., Hiasat, L., Daleure, G. (eds) *English Language and General Studies Education in the United Arab Emirates. English Language Teaching: Theory, Research and Pedagogy*. Springer, Singapore. 2022. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-16-8888-1_29

18. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg. 2020. URL: www.coe.int/lang-cefr

19. Huda, Moh & Janattaka, Nugrananda & Prayoga, Novan. Exploring the use of online resources for english language learning: students' perspectives. *English Journal Literacy Utama*. 2023. 8. P. 794–802. DOI: <https://doi.org/10.33197/ejlitutama.v8i1.231>

20. Yang, Lei. The Book Review: English language teaching: Policy and practice across the European Union. *Porta Linguarum*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.30827/portalin.vi40.27507>

References:

1. Bondarenko O. M., Puchkov I. R. (2020). *Rozrobka i zastosuvannya multimedijnih zasobiv navchannya: metodichni rekomendaciyi dlya vikladachiv VNZ* [Development and application of multimedia teaching aids: methodological recommendations for university teachers] / za zag. red. V. I. Sypchenka. Slovyansk: SDPU, 46 p. (in Ukrainian)
2. Distancijni tehnologiyi v osviti: zbirnik naukovo-metodichnih rekomendacij shodo organizaciyi vihovannya, navchannya ta rozvitku uchasnikiv osvitnogo procesu pid chas karantynu (2020) [Distance technologies in education: a collection of scientific and methodological recommendations for the organization of education, training and development of participants in the educational process during quarantine] / pid red. Yu. O. Burcevoyi, D. V. Malyyeva. Kramatorsk: Viddil informacijno-vidavnychoyi diyalnosti, 95 p. (in Ukrainian)
3. Dron V. V. (2020). Google-servisi v navchalnij diyalnosti vikladachiv: metodichni rekomendaciyi [Google-services in the educational activity of teachers: methodological recommendations]. *Ekonomika v shkolah Ukrayini*, no. 4, pp. 2–7. (in Ukrainian)
4. Zavalevskij Yu. (2017). Sutnist profesijnoyi kompetentnosti vchitelya v realizaciyi Koncepciyi novoyi ukrajinskoyi shkoli [The essence of professional competence of the teacher in the implementation of the Concept of the new Ukrainian school]. *Nova pedagogichna dumka*, no. 1, pp. 11–15. (in Ukrainian)
5. Ic S. V. (2014). Pedagogichni umovi formuvannya profesijnoyi kompetentnosti majbutnogo vchitelya inozemnoyi movi zasobami mediaosviti [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of a future foreign language teacher through media education]: dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Zhitomir. derzh. un-t im. I. Franka, 280 p. (in Ukrainian)
6. Kademiya M. Yu. Shevchenko L. S. (2013). *Vebkvest u profesijnij pidgotovci vchitelya: navchalno-metodichnij posibnik* [Webquest in teacher training: a study guide]. Vinnicya: Planer, 147 p. (in Ukrainian)
7. Metodichni rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakisnoho vyvchennia, vykladannia ta vykorystannia anhliskoi movy u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 25.07.2023 za № 898. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0898729-23#Text> (in Ukrainian)
8. Metodologiya ta metodika formuvannya movlennyevih kompetencij u navchanni ta ocinyuvanni inozemnih mov: lingvistichnij, sociokulturnij, pragmatichnij aspekti: zvit pro NDR (ostatocnij) (2021) [Methodology and methods of forming speech competences in teaching and assessing foreign languages: linguistic, socio-cultural, pragmatic aspects: research report (final)] / ker. L. V. Gnapovska. Sumi: SumDU, 117 p. (in Ukrainian)
9. Metodologiya, metodika i metodi organizaciyi naukovo-pedagogichnih doslidzhen. Metodologiya naukovoyi diyalnosti: navch. posib. (2019) [Methodology, techniques and methods of organizing scientific and pedagogical research. Methodology of scientific activity: a textbook] / D. V. Chernilevskij ta in.; za red. D. V. Chernilevskogo. 3-tye vid., pererob. Vinnicya: Nilan-LTD, pp. 216–241. (in Ukrainian)

10. Morze N. V., Glazunova O. G. (2008). Modeli efektyvnogo vikorystannya informacijnno-komunikacijnih ta distancijnih tehnologij navchannya u vishomu navchalnomu zakladi [Models of effective use of information and communication and distance learning technologies in higher education]. *Informacijni tehnologiyi i zasobi navchannya: elektronne naukove fahove vidannya*, no. 2(6). Available at: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/138> (in Ukrainian)

11. Rejda O., Ivlyeva K., & Guliyeva D. (2021). Zastosuvannya suchasnih innovacijnih tehnologij u procesi navchannya anglijskoyi movi studentiv nemovnih specialnostej [Application of modern innovative technologies in the process of teaching English to students of non-linguistic specialties]. *Ukrayinskij Pedagogichnij zhurnal*, no. 2, pp. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-2-96-102> (in Ukrainian)

12. Romanovskij O. G., Grinova V. M., Rezvan O. O. (2018). Mentalni karti yak innovacijnij sposib organizaciyi informaciyi v navchalnomu procesi vishoyi shkoli [Mind maps as an innovative way of organizing information in the educational process of higher education]. *Informacijni tehnologiyi i zasobi navchannya*, t. 64, no. 2, pp. 185–196. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_64_2_18 (in Ukrainian)

13. Skarlupina Yu. A. (2019). *Vidkriti osvritni resursi u vikladanni inozemnih mov* [Open educational resources in teaching foreign languages]. Doslidzhennya ta vprovadzhennya v navchalnij proces suchasnih modelej vikladannya inozemnoyi movi: lingvo-didaktichni, metodichni ta mizhnarodni perspektivi: zbirnik materialiv konferenciyi 18 bereznya 2019. Odesa: Odeskij nac. universitet imeni I. I. Mechnikova, pp. 243–246. (in Ukrainian)

14. Filosofskij enciklopedichnij slovnik (2002) [Philosophical encyclopedic dictionary] / NAN Ukrayini, In-t filosofiyi imeni G. S. Skovorodi; redkol.: V. I. Shinkaruk (golova) ta in. Kiyiv: Abris, 744 p. (in Ukrainian)

15. Chetverik V. K. (2023). *Rol cifrovih tehnologij u samostijnomu vivchenni inozemnoyi movi: perevagi ta nedoliki* [The role of digital technologies in independent foreign language learning: advantages and disadvantages]. Informacijni tehnologiyi v osviti ta nauci: zb. nauk. pr. III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Melitopol; Zaporizhzhya: FOP Odnorog T. V., vol. 13, pp. 419–424. Available at: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11667> (in Ukrainian)

16. Andreiko, L. V., Medvedovska, D. O., Skarlupina, Yu. A., Turchyna, T. V. (2021). Benefits of Information and Communication Technologies (IST) for Developing Language Skills. *Naukovij visnik mizhnarodnogo humanitarnogo universitetu. Seriya Filologiya*, no. 48 (4), pp. 13–18.

17. Coombe, C., Hiasat, L. (2022). Innovations in English Language Teaching and General Studies Education. In: Coombe, C., Hiasat, L., Daleure, G. (eds) *English Language and General Studies Education in the United Arab Emirates. English Language Teaching: Theory, Research and Pedagogy*. Springer, Singapore. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-16-8888-1_29 (in Ukrainian)

18. Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*, Council of Europe Publishing, Strasbourg. Available at: www.coe.int/lang-cefr (in Ukrainian)

Chapter «Pedagogical sciences»

19. Huda, Moh & Janattaka, Nugrananda & Prayoga, Novan (2023). Exploring the use of online resources for english language learning: students' perspectives. *English Journal Literacy Utama*, 8, 794–802. DOI: <https://doi.org/10.33197/ejlutama.v8i1.231> (in Ukrainian)

20. Yang, Lei (2023). The Book Review: English language teaching: Policy and practice across the European Union. *Porta Linguarum*. DOI: <https://doi.org/10.30827/portalin.vi40.27507> (in Ukrainian)